

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglaš: enostopna mm vrsta za
enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAV

Plačano do:

Licealna knjižnica

Pavšalni franko.

Uredništvo:

a 1/L Telefon 360.

Prava:

S. Telefon 44.

i se ne vračajo.

Vprašanjem je priložiti znamke
za odgovor.

GENOVSKA KONFERENCA.

Anglija za mir in odnošaje z Rusijo.

LLOYD GEORGE PROTI FRANCIJI. — DVOJNA VLOGA POLJSKE.
DESETLETNA GARANCIJSKA POGODBA.

Genova, 26. aprila. (Izv.) Lloyd George je ponovno poudaril, da je treba Evropi končno vrniti mir in poizkusiti, da se vzpostavi v Rusijo redne odnošaje. Če se to ne posreči, nastanejo lahko težke posledice in bi se Rusija vojaško zvezala z Nemčijo proti celi zapadni Evropi. Lloyd George je kategorično izjavil, da noče Anglija več sodelovati v kaki novi evropski klavnic. Ruski poziv Poljski.

Pariz, 26. aprila. (Izv.) Kakor javljajo listi iz Genove, je Čičerin poslal načelniku poljske delegacije zunanjemu ministru Skirmuntu pismo, v katerem ga prosi, naj se Poljska ne udeležuje več posvetovalni komisije za ruske zadeve. Ker so sklicujoče države zaradi rapalske pogodbe odločile, da se nemška delegacija ne sme več udeleževati teh posvetovalni, mora isto storiti tudi Poljska, ki je podpisala riško pogodbo, katera ureja razmerje med Rusijo in Poljsko.

Genova, 26. aprila. (Izv.) Čičerin je poslal poljskemu zunanjemu ministru Skirmuntu noto, v kateri protestira proti temu, da se Poljska udeležuje akcije, ki je naperjena proti nemško-ruski pogodbi. Ker je Poljska, ki ne pripada ne mali in tu-

di ne veliki antanti, zvezana z Rusijo s pogodbi, je to njeno postopanje nezaslišano, ker bi se na ta način lahko vsaka država vmešavala v pogodbe, ki sta jih sklenili dve drugi državi in bi bila tako tudi Rusija upravičena, pobijati pogodbo ali točko kake pogodbe, ki jo je sklenila Poljska s kakršnokoli tretjo državo. Ruska delegacija protestira proti temu in pričakuje od Poljske delegacije pojasnila.

Genova, 26. aprila. (Izv.) Listi objavljajo originalno besedilo desetletne garancijske pogodbe. V zmislu te pogodbe se vsaka država, ki sklene to pogodbo, obveže, da se bo vzdrževala vsakega napada na teritorialno integriteto vsakega drugega pogodbenika. Ako bi se vseeno izvršil kak tak napad potem se vsak drugi pogodbenik zaveže, da se bo v svrhu mirnega razmotrivanja, presojevanja in rešitve spora obrnil do vsake organizacije, ki jo bo imel na razpolago. Listi poročajo nadalje, da je Lloyd George pred kratkim sporočil besedilo te pogodbe italijanskemu zunanjemu ministru Schanzerju, ki je naročil italijanskemu delegatu Scialoji, naj prouči načrt.

Seja finančnega odbora.

DRAGINJSKE DOKLADE ZA MAJ IN JUNIJ. POL MILIJONA
DINARJEV PODPORE ZA VSESOKOLSKI ZLET.

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Včeraj se je vršila seja ministrskega sveta, ki ji je predsedoval namestnik bolnega predsednika Pašića, minister Trifković. Vojni minister general Vasić je predložil obširno poročilo o bitoljski katastrofi. Nato so se prečitale brzojavke zunanje ministra Ninčiča o položaju na genovskih konferenci in o stanju razgovorov z Italijo. Ministrski svet je zatem razpravljal o izplačilu draginjskih doklad uradnikom v zmislu določb nove-

ga draginjskega zakona. Ministrski svet je sklenil, da se draginjske doklade za kraje izven Srbije in Črne gore izplačajo po novem zakonu, razen v Dalmaciji, kjer so se draginjske doklade že izplačale. Draginjske doklade se bodo izplačale tekom meseca maja skupno z dokladi za mesec junij. Končno so bili odobreni razni krediti. Školskemu savezu se je dala za vsesokolski zlet v Ljubljani subvencija v znesku 500.000 dinarjev.

Narodna skupščina.

RAZPRAVA O DVANAJSTINAH. — DOKLADE ZA ŽELEZNIČARJE.
ZA IZBOLJŠANJE PROMETA.

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Predsednik Ribar otvoril današnjo sejo narodne skupščine ob petih popoldne. Poročevalec finančnega odbora dr. Sečerov čita svoje poročilo o proračunskih dvanajstinah. Minister Rafajlović prosi kot zastopnik finančnega ministra zbornico, naj sprejme poročilo. — Zemljoradnički Vojislav Lazić izjavlja, da bo njegov klub glasoval proti dvanajstinam, ker se narodna skupščina sedaj že v tretjič bavi letos s proračunskimi dvanajstinami. — Socialist Golouh zahteva, naj se dovolijo železniškim delavcem draginjske doklade in naj se bolnišnicam v novih pokrajinah nakaže večja podpora, ker vse kar

dobivajo je nezadostno. Zahteva tudi naj se uradnikom izplača drugi obrok draginjskih doklad, ki zapadejo s 1. majem, in o katerih vlada ne kaže nobene pripravljenosti, da bi jih izplačala. — Narodni socialist Deržić izjavja, da se vlada premalo trudi izboljšati promet, ker nima na razpolago zadostnih kreditov. — Poročevalec dr. Sečerov izjavlja, da bo dokumentarčno dokazal, da ti pomisleki niso pravilni. — Po osebnih popravkih poslanca Deržića se seja zaključuje ob tridesetih na devet. Prihodnja seja jutri ob devetih popoldne. Na dnevnem redu so interpellacije.

Seja ministrskega sveta.

»ZA ODKUP KMETOV IN IZPLAČILO BEGLUKOV 90 MIL. DIN.«

Beograd, 26. aprila. (Izv.) V današnji seji finančnega odbora je muslimanski poslanec Fehim Kurbegović zahteval pred prehodom na dnevni red besedo in je govoril o zakonskem načrtu glede proračunskih dvanajstin za maj in junij. Naglašal je, da v tem načrtu dogreža znesek 90 milijonov dinarjev za odkup kmetov in za izplačilo beglukov. — Minister Trifković kot zastopnik ministrskega predsednika Pašića in minister dr. Marković kot zastopnik fi-

nančnega ministra sta takoj izjavila, da sta v imenu vlade pripravljena predlagati, naj se znesek 90 milijonov dinarjev vstavi v dvanajstine kot amende. — Zaradi tega nastopa poslanca Kurbegovića v imenu muslimanskega kluba je danes minister Rafajlović v zastopstvu finančnega ministra predlagal v seji narodne skupščine pred prehodom na dnevni red, naj se tozadevni predlog takoj dostavi finančnemu odboru.

Upor 48. pehot. polka

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Današnja »Politika« javlja iz Plevlje: Danes so se uprli vojniki 48. pehotnega polka, ki tvorijo tukajšnjo posadko, upor pa so kmalu udušili. Preiskava se je takoj uvedla in je dognala, da je upor pripisati brezvestni agitaciji v naši vojski. Posadko tvorijo skoraj sami Hrvati. Domenili so se na prigovarjanje tujih agentov, da zapuste vojašnice na dogovorjeno znamenje in da se povrnejo na Hrvaško. Pred tremi dnevi, dne 23. aprila je bil zadnji končnoveljavni porazgovor Določilo se je, da se znanjenje s strelom, ki naj se odda na dvo-

rišču iz puške ob določeni uri. Danes se je čul na dvorišču strel iz puške, narkar so iz vseh sob prihiteli vojniki s puškami. Vojaki so se zbrali in nato odšli iz vojašnice. Pri tej priliki je bilo oddanih kakih 300 strelcev. Deloma s silo, deloma s prigovarjanjem se je posrečilo spraviti vojske nazaj v vojašnice. Ko so preiskali puške, se je dognalo, da so vojniki streljali iz kakih 30 pušk, ostale so bile snažne, vse pa ostro nabasane. Vsi vojniki so imeli municijo. Preiskava je nadalje dognala, da so se med vojniki vršile agitacije, naj zapuste kraj. Med vojniki so bili tudi agenti iz Zagreba.

Naša vlada odklanja koncesije v rapalski pogodbi.

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Zunanji minister dr. Ninčič je zabilog vladu za nova navodila v zadrskem vprašanju in je vprašal, kake koncesije namerava napraviti vlada v tej zadevi. Vlada stoji trdno na stališču, da ne stori nikakih koncesij, in da zahteva striktno izvedbo rapalske pogodbe. »Pravda« piše, da je italijanska vlada predložila dr. Ninčiču nove predloge glede sporazumne izvedbe pogodbe. Dr. Ninčič je o tem obvestil vladu. »Pravda« meni, da vlada ne bo storila novih sklepov v tej stvari, ampak da bo v svojih navodilih zunanjemu ministru dr. Ninčiču samo ponovila svoje staro stališče, da je treba rapalski dogovor popolnoma in takoj izvesti. Dr. Ninčič se ima le o tem pogajati, kako naj se ta izvedba za obe strani najlažje izvrši.

Pozivi reške vlade prebivalstvu.

Reka, 26. aprila. (Izv.) Predsednik reške vlade g. Zanella je izdal na državne in občinske uradnike poziv, da niso obvezani izvrševati naredb sedanjega nepostavne vlade.

Reka, 26. aprila. (Izv.) Posebna številka »Voce del Popolo« prinaša obširen razglas predsednika reške vlade, g. Zanella, za reško konstituantno in prebivalstvo. Predsednik reške vlade navaja podrobne podatke o dogodkih, ki so povzročili njegovo nasilno ostavko, in zaključuje, da je lojalna izvedba reških klavzul v rapalski pogodbi edina rešitev za Reko.

INTERPELACIJA GLEDE ZAKONA O ZAVAROVANJU DELAVCEV.

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Socijalistični poslanec Nedeljko Divac je naslovil na ministra za socialno politiko interpellacijo, v kateri ga vprašuje, zakaj vlada doslej še vedno ni predložila kralju v podpis zakona o zavarovanju delavcev, ki ga je že pred nekaj meseci sprejel zakonodajni odbor. Isti poslanec je interpelliral tudi ministrskega predsednika Pašića in ga prosil, naj mu odgovori, zakaj niso podpisani in objavljeni nekateri zakoni, ki jih je že davno sprejel zakonodajni odbor.

Reparacijske dajatve Bolgarske.

Sofija, 26. aprila. (Izv.) Sedaj je objavljena vsota zahtev po vojni odškodnini, ki jo ima plačati Bolgarija. Reparaacijska komisija zahteva, da ima Bolgarija plačati do 20. maja 10 milijonov zlatih frankov, prihodnje leto pa 30 milijonov. Kot jamstvo za to plačilo zahteva reparaacijska komisija kontrolo bolgarskih državnih dohodkov in proračuna. Ta vest je v bolgarski javnosti vzbudila veliko pozornost in razburjenje. Demokrati, naprednjaki in radikalci so že ustanovili blok zoper ministrskega predsednika Stamboljskega, ki ima pričakovati zase ugodnega izida pri bodočih volitvah v parlament, kakor se da sklepati iz izida zadnjih občinskih volitev.

Kralj Aleksandar na vsesokolskem zletu v Ljubljani.

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Iz dvornega maršala poročajo, da se Nj. Vel. kralj Aleksandar udeleži s kraljico Marijo vsesokolskega zleta v Ljubljani.

FRANCIJA GROZI S POSEBNO AKCIJO PROTI NEMCIJI.

Genova, 26. aprila. (Izv.) Vsi angleški listi so objavili včeraj oficiorno noto, v kateri je Lloyd George sporočil, da so angleški krogi sprejeli grožnjo za izolirano akcijo Francije kot resno vprašanje. Tudi ako bi Francija, veli nadalje, zapustila genovsko konferenco, bi posvetovanja trajala dalje. Lloyd George bi se potem najbrže drugi četrtek povrnil v London in obrazložil v spodnji zbornici ves položaj ter bi zahteval zaupnico, narkar bi se zopet povrnil v Genovo in nadaljeval svoje delo.

LLOYD GEORGE SE SESTANE Z GIOLITTIJEM.

Genova, 26. aprila. (Izv.) Listi napovedujejo sestanek med Lloyd Georgom in Giolittijem.

Mlade gradbene sile.

V našem dnevnem življenju je sicer danes prav očitno zastoj vsakega pozitivnega dela, ki bi kakorkoli kazalo kakšne vidne zunanje uspehe. Vendar se pa paznemu očesu odkrivajo tudi že danes v splošni zmedbi prvi znaki novih gradbenih sil, ki bodo — upajmo — končno vsekakor postavile našemu narodu trden dom.

Težko je dognati na kateri strani teh novih gibajočih se sil se obeta bogatejša žetev. Poskusimo pa kljub temu pregledati vsaj gradbene sile same na sebi.

Propast črnožolte monarhije nas je postavila pred docela nova vprašanja. Naše politično življenje se je gibalo dolgo časa v Avstriji samo v dveh ekstremih: v »liberalizmu« in v »klerikalizmu«. Iz sosednega sveta smo dobili kasneje ostrejši veter in živalnejši dih s socialno demokracijo. Danes se s na krmilu pravzaprav tudi le samo ljudje, iz teh struj. Opažamo pa prav jasna znamenja, da tako ne bo šlo več dalje in da se ljudstvo zaveda, da je po starih potih nemogoče v današnji novi svet.

V vseh starih političnih strankah prodirajo novi impulzi. Jasno vidimo to v liberalizmu, kjer se drži mlajša struja s starejšo formalno edinole vsled tega, ker je liberalizem hipno na vladi, in je struja številno tako majhna, da se oklepa za vsako ceno vladne pomoči. Razkolniški dih ni šel brez učinka niti mimo najdiscipliniranejših političnih naših strank — SLS. Da je nekaj prav ostrega vetra v tej skupini, nam je priča Šušteršičeva brošura. Kajti jasno je, da se ne bi bil nekdani nekdani vojevoda kranjski nikdar upal obelodaniti svojih političnih spominov ob času, ko ne bi od tega pričakoval nobenega uspeha. Za socialno demokratsko stranko m dvoma, da se nahaja v težkih notranjih bojih. Kako bi sicer v disciplinirani sranki bilo mogoče, da zapusti eden največjih nekdanih bojevnikov in načelnih voditeljev stranke (Anton Kristan) svoje mesto v parlamentu ter prevzame kar vsemu svetu očito vladno korito kot upravitelj sekvestrirane domene. Iz socialno-demokratske stranke se je izločilo tudi v glavnem močna grupa, ki ima svojo pot usmerjeno proti Moskvi. V Sloveniji je nastopila tudi mlada struja nar. socialistov, ki ima mnogo zvez z našim sedanjim ozemljem, po svoji preteklosti in po svojih pristaših. Iz liberalno klerikalne mase je izšla sanostojna kmetijska stranka in iz te imamo v najnovejšem času že novo republikansko skupino dr. Novačana.

Pri pregledu vseh teh strank in njihovih odcepov vidimo s prav malimi izjemami, da se trgajo mladi disidenti od starih svojih skupin v pravilnem in podzavestnem čutu in spoznanju, da je treba za nove razmere iskati nove rešitve vsakdanjih vprašanj. Priznati moramo, da ti disidenti ostro hodijo svojo pot od sedanjega režima proč. Prav zanimivo pa je pri tem dejstvo, da je edini mladinski odcepek, ki se drži današnjega političnega režima samo mladinstvo. JDS. Kakor smo že dejali, je treba razumeti to dejstvo v glavnem samo tako, da si ta odcepek nikakor ne upa prodreti v ljudstvu idejno, ampak je zašel na svojo napačno pot samo v krivi presoji resničnega političnega položaja le zategadelj, ker si je ohranil najbolj izrazito avstrijsko politično mentaliteto in ta mentaliteta je bila: udinjati se tistemu, ki ima hipno moč v rokah. Seveda se bo na skupini prej ali slej silno maščevalo, kajti načelne nedoslednosti ne prenese dolgo časa noben zdrav organizem. In vsa politika te male skupinice je ena sama načelna nedoslednost, ki preti potegniti v propast tudi to, kar je sploh še ostalo zdravega in starih lepih spominov iz Tavčarjevih časov v tej stranki vrednega. Značilno je, kako je prikrito ali pa očitno z izrednim veseljem pozdravila ta skupina najnedoslednejši in najmanj vredni politični konfiteor dr. Ivana Šušteršiča. Znak lastne idejne slabosti!

Nobenega dvoma ni, da se bodo načelno gibajoče se sile vseh struj končno vendarle strnile v enem cilju: požrtvovalnem delu za zgradbo trdnega doma našega delovnega ljudstva, četudi bodo pripomogle k tej zgradbi vsaka na svoj način in s svojimi različnimi sredstvi.

Nobenega dvoma ni, da bodo prihodnje volitve prinesle zmago ljudem, ki so se v teh težkih časih borili za svoja načela, ne pa za koruptno naolnjena korita.

V kaotičnih razmerah slutimo vendarle že danes novo in poštenejšo ureditve našega socialnega življenja.

Shod senatorja Klofača v Mariboru.

Maribor, 26. aprila. (Izv.) S tržaškim brzovlakom je dospel danes iz Ljubljane češkoslovaški senator in bivši vojni minister Vaclav Klofač v naše mesto. V njegovem spremstvu se nahaja narodno - socialistični poslanec Brandtner, kakor tudi podnačelnik narodne socialistične stranke Juvan in glavni urednik »Jugoslavije« Fakin. Na kolodvoru so pozdravili odličnega gosta imenom krajevne organizacije Franjo Jarh, v imenu mariborske mestne občine podžupan Roglič, za mariborsko narodno - socialistično žbenstvo gospa Schwarzewa, za izobraževalno društvo »bratstvo« g. Zupanc, za mariborski č.ški klub g. Bureš in za češkoslovaško jugoslovansko ligo g. Reisman. Senator Klofač je gost dr. Jurečka. Popoldne so si gospodje v spremstvu nekaterih članov načelstva mariborske krajevne organizacije NSS odpeljali v Ruše, kjer so si ogledali tovarno dušikovega apnenca in karbida. Komercialni ravnatelj Krejčí je bil tako prijazen, da je osebno razkazoval tovarno. Potem se

je vsa družba odpeljala v Falo, kjer je tamojšnja elektrarna imponirala g. Klofaču, dasi je videl že po svetu najmodernejšie tehnične zavode in podjetja. — Zvečer je bil v veliki dvorani Narodnega doma javen shod. Dvorana je bila nabito polna, tako da so se poslušalci drenjali celo pred malo dvorano. Shod je otvoril predsednik krajevne organizacije narodne socialistične stranke Jarh, ki je v kratkem nagovoru pozdravil znamenitega borca za češkoslovaško in jugoslovansko narodno svobodo, senatorja Vaclava Klofača. Nato je naš gost Klofač burno pozdravljen prevzel besedo in imel dolg govor. Ko je končal, so mu poslušalci, ki so z velikim zanimanjem in napeto poslušali njegova izvajanja, burno ploskali in mu prirejali viharne ovacije. Govoril je še poslanec Anton Brandtner, narkar je bilo zborovanje zaključeno. — Po javnem shodu je bil družabni večer v veliki obednici v restavraciji na Grajskem trgu 1.

Bozna poročila.

Zagreb, 26. aprila. (Izv.) Devize. Dunaj 0.84—0.87. Berlin 23.50—25. Budimpešta 8.50—9. Bukarešta 48—50. Italija 320—330. London 280—285. Pariz 550—610. Praga 121—125. Svica 1150—1250. Varšava 1.80 2.25. Valute: ameriški dolarji 54—56 češkoslovaške krone 0—120, napoleondori 200—0, romunski lei 0—50, italijanske lire 300—310.

Berlin, 26. aprila. (Izv.) Dunaj 3.55, Budimpešta 36.20, Milan 1525.05, Praga

548.30, Pariz 2636.70, London 1140.90, Newyork 279.49, Curih 5578.

Praga, 26. aprila. (Izv.) Dunaj 0.56, Berlin 18.30, Rim 276, avstrijske krone 0.61, italijanske lire 273, Budimpešta 0. Pariz 477, London 226.25, Newyork 50.90, Curih 993.

Curih, 26. aprila. (Izv.) Berlin 1.86, Newyork 514, London 22.74, Pariz 47.65, Milan 27.65, Praga 10, Budimpešta 0.66, Zagreb 1.95, Varšava 0.13, Dunaj 0.0675, avstrijske krone 0.06875.

„Slobodna Tribuna“ in njen program

Poziv »Slobodne Tribune«, izhajajoče v Zagrebu, na vpisovanje delnic »Jugoslovenskog Novinskog Dioničarskog Društva«, daje povoda večini slovenskih listov, da so smatrali osnovanje tega društva kakor osnovanje nove politične stranke ter da so si vsak po svoje vstvarjali iz te predpostavke razne zaključke. Ker sem omenjeni poziv sopodpisal, kar ti slovenski listi povdarjajo in ker ni res, da osnovanje omenjenega delniškega društva znači tudi osnovanje nove politične stranke, marveč ima to društvo v prvi vrsti služiti izdajanju »Slobodne Tribune«, prosim slavno uredništvo, da blagovolji vzeti na znanje ter objaviti načrt sopodpisane programa »Slobodne Tribune«, ki se glasi:

V ogorčeni politični borbi med hrvaškimi in srbskimi ekskluzivizmom, v težki politični atmosferi, polni šovinistično-plemenskih navskrižij in sporov, nastopa »Slobodna Tribuna« odprto, jasno in smelo po srednji poti — edini poti iskrenega sporazuma med bratskimi plesemi našega jugoslovenskega naroda.

Od svojega začetka je vstopila »Slobodna Tribuna« v borbo med dvema političnima ekstremoma, v kateri borbi se nahajata tudi danes. Plemske ekskluzivizme, proti katerim se ona upira, skuša »Slobodna Tribuna« pobiti v njihovi gnezi s tem, da verno slika pravo ozadje in neposredne vzroke, ki so doveli do današnje narodne, moralne, socialne in gospodarske krize v življenju našega naroda in države, ter da išče in izdeluje podlago za izhod iz te krize.

»Slobodna Tribuna« ni bila, ni in ne bo v službi nobene stranke, podpira pa vse akcije in vse grupe, ki so v stanju, da uredijo naše državno, društveno in gospodarsko življenje na teh temeljih:

Edinstvo naroda potom razvijanja jugoslovenske narodne zavesti in sprejetja jugoslovenskega imena za narod in državo.

Edinstvo in nerazdeljivost jugoslovenske države, brez hegemonije in brez separatizma, centralno vodjenje in reprezentiranje, a decentralistično organiziranje v malem številu večjih avtonomnih pokrajin, s posebnimi krajevnimi narodnimi predstavništv.

Reševanje odnosov in sporov med plesemi (posebno hrvaško — srbskega odnosa) in raznimi kraji potom sporazuma in narodne samoodločbe v okviru edinstva in države. Duhovno ujedinjenje naših plemen kakor predpogoj ureditve današnje krize v narodnem in socialnem življenju našega naroda. Socialne predprave naj zamenja socialna pravičnost — razredno nepostojljivost socialno sodelovanje: reforme v pravcu socializacije naj preprečijo revolucijo, delo in red anarhijo; vzgoja in prosveta naj vsposobijo široke narodne sloje za prevzete vladanja in ustvarjanja novega društva in reda v društvu.

Sodelovanje in solidarnost zavednih in organiziranih kmetovalcev, mehaničnih delavcev in duševnih produktivnih delavcev naj zbliža mesta in vase, delo in duh; odpravijo naj se stari in uvedejo novi elementi, mentalitete in metode v našo politično, socialno in gospodarsko življenje.

Onemogočevanje protekcionizma, korupcije in policijskega nasilja v notranji politiki, a imperijalizma, militarizma in napadnosti v zunanji politiki; depolitizacija upravne in gospodarske politike in uvajanje sposobnosti kakor edinega kriterija v upravi, a princip javnosti v diplomaciji.

V zunanji politiki stalno uveljavljanje, a resnično miroljubje; grajenje bloka in zveze malih demokratičnih podavsko-balkanskih narodov s prislojnim na severno Slovanstvo.

Na tem temelju je mogoča konsolidacija našega narodnega in državnega življenja, a »Slobodna Tribuna« kakor govorilnica svobodnih duhov bo šodila brez predrasodkov, pisala brez žolca, izogibala se osebnemu, a držala stvarni govor.

Dr. Gustav Gregorin.

(Z veseljem objavljamo pričujoči dopis bivšega člana Jugoslovenskega odbora v Londonu in osivelega voditelja tržaških Slovencev pred vojno, ker se naš list v bistvenih točkah popolnoma zлага z gori jedrnatim podanim kulturnim in političnim programom. — Op. ured.)

Priporečamo Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani, Marilj trg 8. Hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje po 4 in pol odstotka; hranilne vloge z odpovednim rokom na po dogovor.

Primorski Slovenci in razgovori v Rapallu.

Konferenca v Genovi, s katero se bavi sedaj vse svetovno časopisje, utegne prinesiti za vse države velikanse koristi. Iz genovske konference bo bržkone izšel nekaj mednarodni vrhovni svet, v katerem bodo zastopane skoraj vse države in ki bo z večjo avtoriteto nadomestoval enostranski »vrhovni svet«, ki ga je ustvarila mirovna konferenca na Francoskem.

Ves politični svet gleda zato z zanimanjem na priprave za to konferenco, katere razprave in sklepi bodo brez dvoma močno upivali na delovanje posameznih državnih parlamentov in na politično življenje vsakega naroda posebej.

Nas Slovence zanima, kakšne ugodnosti in dobrate prinese Jugoslaviji genovska konferenca in kakšno bo po tej konferenci stanje med Jugoslavijo in Italijo, ki je sedaj tako napeto, predvsem zaradi Reke in neizpraznjene tretje cone. Še pred pričetkom konference v Genovi so se sestali jugoslovanski in italijanski zastopniki v Rapallu, da se tam sporazumejo v vprašanih, ki sedaj ovirajo normalni razvoj jugoslovansko-italijanskih odnosov.

Predvsem slijo k sporazumu neznosne razmere na Reki. Kakšne so te razmere, je gotovo vsem dobro znano. Zanella, predsednik ubežne večine ustavodajne reške skupščine, pošilja na vse strani ognjevitve proglase, v katerih zatrjuje, da je Italija zakrivila sedanje stanje mesta Reke. Jugoslovanska vlada pa zahteva izvršitev one pogodbe, katero je italijanska vlada svedčano podpisala v Rapallu in v kateri je že bilo rešeno reško vprašanje.

Zdi se, da Italija izpreminja svojo prejšnjo politično smer, kar se tiče Jugoslavije. Morda je vzrok temu respekt do Jugoslavije, ki zastopa na genovski konferenci kot del velikega bloka srednje Evrope — del Male Entente.

Uradna rimska »Tribuna« piše: »Uverjeni smo, da bo tem lažje zajamčen uspeh konference v Genovi, čim prej se bo Italija sporazumela z Jugoslavijo o izvršitvi rapalske pogodbe in hitri rešitvi vseh neugodnih sporov, ki jih je povzročilo v zadnjem času stalno reševanje jadranskega vprašanja. Gre za dosego popolnoma prijateljskega zapupnega sporazuma med italijansko vlado in zastopniki belgrajske vlade, predvsem o vseh jadranskih vprašanjih, ki še čakajo rešitve. — V največjem interesu vseh narodov ob Jadranu, naj že pripadajo kateri koli narodnosti, je, da se doseže ta končni sporazum čim prej. Ta sporazum bo ročil toliko Jugoslavijo, kolikor Italijo mnogih bremen in omejitev in jima bo omogočil, da posvetijo na vseevropskem sodišču v Genovi vso svojo pozornost in svoje skupno delo dosegi onih ciljev splošne obnove, katerih udeležitev pričakujejo željno posebno narodi srednje in vzhodne Evrope.«

Besede uradnega rimskega lista izražajo jasno ves interes, ki ga ima Italija na tem, da se končno reši sporna vprašanja med njo in Italijo začetkom konference v Genovi. Tudi jugoslovanska delegacija je prišla v Italijo, da naredi konec napetosti v sosedni državi — Reki.

Radovedni smo, ali prinese genovska konferenca kako olajšavo nam, Slovincem v Italiji. »Tribuna« sicer pravi, da »bi imel sporazum ugodne posledice za obe državi in tudi za vse narode ob Jadranu, naj že pripadajo tej ali oni narodnosti«. Izključeno to ni, ali z ozirom na izkušnje, ki jih imamo z Italijani, je malo upanja v naših srih.

V istem času, ko piše uradna »Tribuna« o prijateljskem sporazumu, nas zatirajo Italijani v zasedenem ozemlju brez milosti. Tako so v puljskem okraju pregnali vse hrvaške učitelje in zaprli vse hrvaške šole. S sodišč so pregnali slovenski in hrvaški jezik, in ravno danes čitamo v listih odločbo kr. kasacijskega dvora v Rimu glede odprave slovenskega jezika na kr. sodišču v Kopru. Danes čitamo tudi protest proti zabranjevanju pisanja poštinih nakaznic v slovenskem jeziku. Skratka: preganjajo nas in naš jezik na vseh koncih in krajih in v isti sapi govorijo o prijateljskem sporazumu med Jugoslovani in Italijani: fraze, fraze, fraze!!

Ali imajo jugoslovanski delegati tozadevno kakšna navodila? Ali se spomni kdo na nas v Rapallu in v Genovi? Mislimo, da niti jugoslovanska vlada niti jugoslovanski delegati ne bodo napravili prav ničesar za nas iz svojega lastnega nagiba. Zato je dolžnost, da izrabimo slovenske časopise ugodni moment in dvigne svoj glas za pol milijona zatiranih Slovencev v Juljski krajini, ki so izročeni na milost in nemilost italijanskemu narodu. Ako se bo tam razpravljalo o mestu Reki, o divjih Albancih, se mora govoriti tudi o nas. Slovensko časopisje mora jugoslovanske zastopnike naravnost moralno prisiliti, da govorijo o nas v Rapallu in v Genovi, kakaj čas je že, da enkrat neha nasilje in suženjstvo.

Nastop Rusije za razorožitev

Zapadnoevropske kapitalistične države so sprevideli, da brez Rusije ni obnove Evrope. To čuti zlasti Anglija, ki jo duši zastoj gospodarskega življenja in strašna nezaposlenost. Nemčijo doslej niso smatrali za vredno, da bi sedla enakovredna za mizo zmagovalcev. Rusijo so sploh izločili iz koncerta kulturnih narodov. Genova bi naj pomenila preokret svetovne politike. Tu se naj narodi zopet medsebojno približajo, odstrani se naj nezaupanje, ki ga je nakupčila svetovna vojna. Med vseni delegati so doslej vzbudili največjo pozornost ruski delegati, zastopniki prve proletarske velesile.

Od vsega pričetka je bilo stališče Rusije na Genovski konferenci čisto drugačno kakor pa drugih držav. Rusija ni vezana na nobeno stran. Njo ne vežejo nobene pogodbe, ker ona živi novo življenje. Dočim so prišli delegati drugih držav v Genovo vsestransko vezani, kar velja zlasti za francoske, so prišli Rusi svobodni. Ob neki priliki je dejal Lenin, da gredo Rusi v Genovo ne kot komunisti, marveč kot trgovci in da ne mislijo delati nobene propagande.

Predno se je sestala genovska konferenca, je zahtevala Amerika, da se mora razorožiti rdeča armada. Ena izmed prvih besed, ki jih je izpregovoril Čičerin v Genovi, je bila, da se naj prične z razorožitvijo in da hoče Rusija pričeti prva, ako se sprejme načelo razorožitve. Nenavadne besede iz ust predstavnika Rusije, o kateri neprestano krožijo po svetovnih listih vesti, da se pripravlja na oborožen napad, da na

bajonetih zanese svetovno revolucijo na zapad! Baika o rdečem militarizmu je dobila močan sunek. Nasprotno pa se je takoj pokazalo, kje je doma militarizem. Komaj so padle besede o razorožitvi, že se je oglašil predstavnik Francije in glasno protestiral proti temu, da bi se govorilo na konferenci o razorožitvi, ki ni predmet konference. In vendar povdarja Amerika, da ne more prej priskočiti Evropi na pomoč, dokler ne omeji svojih zdatkov za armado. Da, bila je nevarnost, da se radi tega razbije konferenca že prvi dan. Eden izmed prvih značilnih znakov politike prolet. Rusije je torej, da se je postavila v Genovi brez pridržka na stališče razorožitve. S tem je javno pokazala Rusija, da ji je služila rdeča armada samo v to svrhu, da brani revolucijo pred notranjimi in vnanjimi sovražniki. In ali se ob tem odločnem nastopu za razorožitev ne razblini tudi boja, da sloni ves današnji sovjetski sistem na bajonetih rdeče armade? Da misli Rusija resno na razorožitev ne čiraje se na ostali svet, dokaz temu je načrt razorožitve, ki ga je predložil Trocki centralnemu izvrševalnemu odboru, ki se je sestel te dni k posvetovanju. Iz tega se jasno vidi, da današnja Rusija hoče uporabljati sredstev, ki se jih poslužujejo druge evropske države, marveč da je njeno stremiljenje odkrito in resno.

Nastop Čičerina za razorožitev je pridobil na mah simpatije kulturnega sveta za Rusijo in razpršil nezaupanje, ki ga je ustvarila žurnalistika iz Pariza in Helsinkforsa. Ta nastop je približal zlasti Anglijo in Rusijo, dočim je do golega razkrinkal današnji režim v Franciji.

Politične vesti.

Klofačev prihod v Jugoslavijo ne hodi v račun demokratom. V svojem časopisju skušajo prepričati slovensko javnost, da je prišel Klofač k nam zato, da demokratom predava o narodnem socializmu in opomore lačnim uredniškim predalom »Jutra« in »Slov. Naroda« gradivo za članke. Vendar demokrati naj bodo prepričani, da je Klofač prišel v Jugoslavijo samo in samo zato, da naveže najtesnejše stike z jugoslovanskimi narodnimi socialisti, da zagotovi največjo podporo češkoslovaške socialistične stranke narodnim socialistom v Jugoslaviji in da se končno tudi sam prepriča o razmerah v naši državi. Dokazov, da je Klofač z delom narodnih socialistov popolnoma zadovoljen, nam ni treba navajati, kakor ne bomo navedli Klofačeve sodbe o pogubnem demokrasko-radikalnem režimu v Jugoslaviji.

Kot vedno se je »Jutro« najbolj odrezalo s pozdravi na Klofača, »Jutrovi« so v svojem navdušenju postali čez noč narodni socialisti in z vsem ognjem obujajo spomine na narodno-radikalne čase. Nerodni spomini sa to za »Jutrovce«. Prav lahko jih peče vest, da se se izneverili mladostnim idealom in se udinjali materializmu in laži-demokraciji. Sicer je pa čednostno od »Jutra«, da priznava idejno veličino narodnega socializma. Samo na to bi jih opozorili, da so še do zadnjega časa zanikali upravičenost narodnega socializma! Torej spreobrnite!

Poslanca Brandtnerja je baje začuden gledal senator Klofač na zborovanju NSS v Mestnem domu — kakor piše »Jutro« — ko je poročal o notranje-političnem položaju in našteval vzroke, zakaj narodni socialisti ne morejo k eni mizi s protidržavnimi vladnimi strankami. To konstatacijo »Jutra« moramo resnici na ljubo popraviti v toliko, da je bil Klofač res začuden. Razlika je samo ta, da je bil začuden že mnogo prej in to takrat, ko je proučeval naše žalostne razmere v Dalmaciji in v Zagrebu, ki so sad demokrasko-radikalnega »državotvornega« vladanja. Brandtner mu žalibog za »začudenja« ni mogel navesti še hujših faktov, kot jih je že s zaznal izven Slovenije. »Jutro« pravi dalje, da so se trije liberalci na shodu spogledovali pri Brandtnerjevih izjavanjih. Že verjame, da ta resnica v oči bode. Toda kaj je spogledavanje treh liberalcev proti temu, da so vsi ostali zborovalci navdušeno pritrjevali njegovim izjavam.

Za pouk. Ker »Slov. Naroda« in »Jutro« tako »navdušeno« priobčujata govore senatorja Klofača, jim priporočamo, da Klofačev govor v celoti priobčita brez omladenih zavijanj, kot smo ga priobčili mi v večerajšnji številki. Če niso demokrati prav zaprti glav, se mogoče vendarle priuče, kaj je pravzaprav narodni socializem.

»Naprejska« stranka je bila vsa na Klofačevem shodu v Mestnem domu, to je ravno ene pet oseb. Včeraj so pa imeli moralnega mačka in so ga šli v »Naprej« preganjati s čebulo, kvargelni in s slabim hanzelnom, kar hočejo proglasiti za novo valuto in rešiti z njo »Naprej«, ki naj, ker ga je vsaki dan manj, vsaki dan bolj smrdi, da se uveljavi. Živela »naprejska« republika, ampak samo ob volitvah!

Izjave ministra Ninčiča. Jugoslovanski minister zunanjih poslov dr. Ninčič je v nekem razgovoru izjavil 25. t. m., da pogajanja med Jugoslavijo in Italijo glede izvršitve rapalske pogodbe bližajo svoji drugi fazi, to je izvedbi pogodbe. Obstaja trdno zaupanje, da se bo lahko še na drugi izmed sej genovske gospodarske konference oficijalno proglasilo, da je bil dosežen med Jugoslavijo in Italijo glede omenjene pogodbe popoln sporazum.

Socialistične stranke za zakon o zavarovanju delavstva. Na iniciativo socialistične stranke se opozicija bavi z vprašanjem, ali ne bi bilo umestno, da vsa opozicija zapusti narodno skupščino, ker vlada ne mara spraviti pred parlament zakona o zavarovanju delavstva. Socialistični poslanci so se včeraj obrnili na ministrskega predsednika Pašića s posebno spomenico v tej stvari.

Iz muslimanske stranke. Ker se je muslimanski klub razcepil na dve skupini, so poslanci vsake frakcije dobili posebno sobo v narodni skupščini. Med seboj niso v nobenih stikih. Visti, da se nameravata obe skupini sestati k skupni konferenci, da se domenita o bodoči taktiki, ne odgovarjajo resnici. Danes dopoldne sta posetila muslimanska ministra Omerović in Vilović ministra za notranje stvari dr. Marinkovića. Porazgovor je trajal precej dolgo, vendar se pa o pogajanjih ne more nič gotovega dognati. Zdi se, da se je porazgovor v glavnem sukal okoli stališča skupine dr. Spaha. Danes je semkaj dospel iz Zagreba poslanec dr. Mehmed Spaho.

Casopisni glasovi.

»Jutro« piše o ravnokar uveljavljeni uredbi o administrativni razdelitvi države: Razdelitev države v oblasti je na sebi konsekvantna izpeljava v ustavi zajamčene unitaristične državne ideje. To je pa takorekč le negativna funkcija, je obramba proti preteklosti naše narodne zgodovine. Pozitivni pomen novih oblasti pa ni nič manjši. One tvorijo teritorialni okvir za novo organizacijo Jugoslavije. Ukaz o razdelitvi na oblasti je v najtesnejši zvezi s celo vrsto drugih zakonov, med temi predvsem zakon o splošni državni upravi in o državnem svetu ter o upravnih sodiščih. Nove oblasti postajajo podlaga povsem nove organizacije notranje naše narodne in državne uprave.

Slovenec« piše o izredno važni izjavi Lloyd Georgea na genovski konferenci, kjer je v imenu angleške delegacije izjavil, da bo angleška demokracija antantni definitiv-

no obrnila hrbet, kakor hitro bi Anglija izprevidela, da njeni prijatelji skušajo motiti mir. V tem slučaju si bo Anglija poiskala drugih zaveznikov, naj bo to, kdor hoče in naj pridejo, odkoder hočejo. Če zastopnik Anglije oficijalno in slovesno vzprie zastopnikov vseh velesil kaj takega izjavi, potem lahko vsakdo ve, koliko je ura bila. Lloyd George je namignil, da se pripravlja nova alijansa, ki naj bi jo tvorile Anglija, Amerika in Rusija.

»Slov. Naroda« prinaša v svojem uvodniku patriotske izjave občinskega sveta v Kastavi, ki je edina istrska postojanka, osvobojena italijanskega jarma. Občina Kastav je ravnokar izvolila svoj občinski zastop. Izvolitev se je izvršila enodušno z eno kandidato listo. Za župana je bil izvoljen Matija Cucančič.

Gospodarstvo.

† Obrtna banka v Ljubljani je imela svoj I. redni občni zbor dne 18. aprila 1922 ob pol 11. uri v dvorani mestnega magistrata. Občnega zbora se je udeležilo razveseljeno število delničarjev, ki so zastopali ali osebno ali po pooblaščenih preko tri četrtine cele vplačane delniške glavnice. Gospod predsednik Franc Kavčič je imel kratek nagovor na zborovalce, predstavil vladnega nadzornika g. Fran Mramorja in zapisničarja g. notarja dr. A. Kuharja ter imenoval verifikatorjem zapisnišča gg. Engelbert Franchetti-ja ter Hinko Franzel-na. Letno poročilo upravnega sveta o poslovanju banke se je vzele z odobrenjem na znanje. — O. predsednik nadzorstvenega sveta, ravnatelj Ivan Mikuž poroča nato o reviziji zaveda ter bilance same in predlaga, da se ta letni račun, kakor leži tiskan pred delničarji, odobri, ravnotako, da se po upravnem svetu predlagana razdelitev čistega dobička v tem smislu izrazi. Na vsako delnico se bo de izplačevala proti predložitvi kupona za leto 1921 pri naši blagajni 7 odstotna dividenda, prvotni dobiček 809.443 K 9 vin. pa tudi izkazuje prav velik uspeh mladega zbora, ki je res v vsakem oziru nudil pomoč obrtnikom ter je tudi ustanovitev novih obrtnih podjetij izdatno podpiral. Da se pa to za početo smoteno delo tudi v bodoče more v potrebni meri nadaljevati, je sklenil občni zbor na predlog upravnega sveta utemeljen po g. Dr. Janko Žirovniku, povišanje delniške glavnice od pet na deset milijonov kron. — Pri volitvah upravnega sveta je bil zopet izvoljen dosedanj upravni svet. V nadzorstveni svet so bili izvoljeni gg. Ivan Mikuž, Fran Krapež, Hinko Franzl, Josip Ambrožič in Alojzij Jankovič. Po izčrpanem dnevnem redu je predsednik g. Fran Kavčič se zahvalil za obilno udeležbo in je priporočal, da se obrtniki z zaupanjem obračajo na Obrtno banko ter nato zaključil dobro uspele zborovanje.

Zdravstveni pregled živinskih pošiljatev. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja zainteresirane, da je generalno zdravstveno ravnanje kraljevine Italije odredilo v sporazumu s finančnim ministrstvom, da se v svrhu olajšanja hitre opreme zaklane živine mesa iz naše države in iz Madžarske v Italijo carinjenje in zdravstveni pregled pošiljatev, ki so namenjene za mesta, kjer se nahajajo carinarnice v zaledju, izvrši v dotičnih namembnih postajah, namesto na meji.

† Zvišanje dopustnega povzetnega zneska po poštnih pošiljkaht. Trgovska in obrtniška zbornica obvešča zainteresirane, da se po odloku ministrstva za pošto in brzojav z dne 14. marca t. l., št. 10.920 zviša najvišji povzetni znesek pri paketnih pošiljkaht in vrečnikih od 1000 na 5000 dinarjev. Nakaznina za povzete do 1000 dinarjev ostane nepremenjena. Nakaznina za povzete od 1000 do 2000 dinarjev znaša 5 dinarjev. Nakaznina za povzete od 2000 do 3000 dinarjev znaša 7 dinarjev. Nakaznina za povzete od 3000 do 4000 dinarjev znaša 9 dinarjev. Nakaznina za povzete od 4000 do 5000 dinarjev znaša 12 dinarjev. Najvišji znesek za poštne in brzojavne nakaznice, za poštne naloge in za pisemska povzeta ostane tudi nadalje samo 1000 (tisoč) dinarjev. Izplačnina do 100 dinarjev ostane neizpremenjena. Povzetne nakaznice preko 1000 do 5000 dinarjev se ne izplačujejo na domu.

† Saško — češka paroplovna družba. Kakor poročajo češki listi, je saško — češka paroplovna družba prešla v češke roke. Čehi so s svojo visoko stojajo krono pokupili od Nemcev delnice, kar se je tem lažje zgodilo, ker je danes valuta nemške marke jako slaba. Delnice nove družbe so v nekaj dneh poročile iz 100 na 180.

† Dobava drv. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, nadalje isti dan in ob isti uri v pisarni Komande vojnega okrga v Mariboru in Celju in pri Komandi mesta v Ptuj ustrema ofarntala licitacija glede dobave drv za garnizije Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj. Predmetni oglas je interesantom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

† Vodna plovba na Slovaškem. Da bi se tudi severna in srednja Slovaška približala po vodni cesti k pristanišču v Bratislavi, nameravajo zgraditi kanal iz Sereda v Bratislavo čez Seno, s katerim ima biti spojen Vag z Donavo. V Seredu bodo postavili elektrarnico s 40 do 50 k. s., ki bo dajala razsvetljavo in pogon zapadni Slovaški.

† Dobava srajc, spodnjih hlač in čevljev. Uprava vojne odeje I v Beogradu razpisuje na dan 23. maja t. l. ofertalno licitacijo glede dobave 100.000 komadov srajc in 100.000 komadov spodnjih hlač, na dan 20. maja pa ofertalno licitacijo glede dobave 100.000 parov čevljev. Predmetni oglas v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na pogled.

